

Секція 4. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

УДК 339

Людмила Артеменко, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ЗАГРОЗИ УКРАЇНИ У 2013 РОЦІ

Liudmyla Artemenko

BASIC MACROECONOMIC THREATS OF UKRAINE IN 2013

Проблеми світової економічної невизначеності, криза національних бюджетів провідних західних країн, негативні тенденції глобальних фінансів не можуть не втягнути й відкриту економіку України у глобальну стагнацію. У національній економіці сформувалася низка чинників, які у разі розгортання нестабільності європейського ринку, послаблюватимуть її стійкість у перспективі. Основними факторами ризику виступають:

- збереження нестійкості платіжного балансу;
- висока залежність українських банків від ситуації у материнських банківських установах Європи;
- нестійка динаміка золотовалютних резервів НБУ (за 2011-2012 рр. вони скоротилися на 20 %);
- девальваційний тиск на валютний курс гривні, що виник в результаті зовнішніх дефіцитів.

До внутрішніх причин можна віднести:

1. Зупинка кредитування банками підприємств внаслідок зростання реальних процентних ставок до 20 %.
2. Погіршення інвестиційного клімату внаслідок посилення фіскального тиску на бізнес.

У 2013 році ВВП країни в оптимістичному варіанті може зрости на 3%, за прогнозами МВФ - зростання буде близьким до нуля. Проблеми світової економіки продовжать послаблювати позиції українських експортерів, насамперед металургів (на галузь припадає близько 40% валютних надходжень і 22% ВВП країни. Така ситуація не може не позначитися на наповненні держскарбниці. Відповідно до держбюджету-2013 планові доходи у порівнянні із 2012 р. знизяться на 10 млрд. грн., а дефіцит становитиме 3,2% ВВП. Окрім того, необхідно повернути \$9 млрд. боргів за зовнішніми запозиченнями (5,5 млрд. для МВФ і 3,5 млрд. за єврооблігаціями) [1]. Навіть за умови співпраці з МВФ рефінансувати такі суми та ще й профінансувати плановий дефіцит на 50 млрд. грн. буде досить проблематично.

Проблеми зі збутом на зовнішніх ринках поповнить звуження внутрішнього попиту внаслідок зменшення нарощування номінальних зарплат та пенсій. У 2013 р. їх розмір консервується практично на весь рік (до 1 грудня), а отже, номінальне зростання доходів з'їсть інфляція на тлі очікуваного підвищення тарифів на ЖКГ, подорожчання пального та інших факторів, вона буде: згідно з консенсус-прогнозом Forbes – 6,9%. [2]. Єдиним сегментом економіки, який демонстрував зростання у 2012 р., було споживання домогосподарств (приріст реальних споживчих витрат населення оцінюється у 12-14 %), що пов'язано із зростанням доходів населення. Зниження споживання призведе до сповільнення темпів зростання економіки, а також надходжень до бюджету, оскільки більшу частину доходів бюджету становлять податки на споживання (акцизи, мито).

Банківський сектор України зіштовхнеться з низкою проблем, пов'язаних зі скороченням реальних доходів населення та монополізацією економіки. Основним джерелом доходів для банків (75 - 80 %) є кредитування, в той же час і джерело потенційних збитків. Загальний обсяг надійних позичальників буде скорочуватися, кредитування діяльності малого бізнесу, за виключенням короткострокових кредитів, в більшості випадків буде ризикованим.

На думку експертів значного здешевлення національної валюти не відбудеться у цьому році, і на це існує ряд причин: по-перше, зазначені боргові зобов'язання, девальвація гривні збільшить вартість суми, яку потрібно віддати; по-друге, зростання вартості російського газу, за який Україна розраховується у валюті; по-третє, це призведе до банкрутства банківської системи та незадоволеності вкладників. Економісти зауважують, що безболісною і необхідною для економіки була б поступова девальвація гривні на 10 % - до 8,8 грн. за 1 долар, що буде вигідним для українських експортерів і безпечним для економіки.

Нині економіка не має зовнішніх та внутрішніх драйверів зростання, таких як інфраструктурні проекти ЄВРО-2012, інвестиційна діяльність. Існують такі основні загрози, які можуть привести до рецесії:

- уповільнення депозитної динаміки внаслідок зменшення доходів громадян;
- без девальвації гривні український експорт продовжуватиме втрачати цінову конкурентоспроможність від завищеного курсу гривні;
- зовнішній попит на вітчизняну продукцію залишиться слабким внаслідок того, що європейські країни будуть знаходитись у рецесії;
- погіршення торговельного та платіжного балансу країни враховуючи надмірну залежність від світової економіки.

Однак, аналітики вважають, що рецесія буде більш слабкішою, ніж криза 2008-2009 рр., коли реальний ВВП впав на 19 %, а експорт на – 34 %. Передумовами такого обвалу економіки передусім стали кредитна експансія, яка призвели до проблем на ринку нерухомості та диспропорції світових ринків.

Проте, можна зазначити зовнішні чинники, які визначатимуть позитивну динаміку вітчизняного експорту:

- стійкий попит на продукцію вітчизняної харчової промисловості з урахуванням об'єктивного зростання попиту на продовольство;
- зростання попиту на мінеральні добрива внаслідок збільшення обсягів світової сільськогосподарської продукції та підвищення його технологічного рівня;
- конкурентні позиції має металургія за рахунок власної сировини, але офіційні прибутки цих підприємств суттєво скоротяться;
- існуватиме попит на будівництво зернохосовищ та об'єктів портової інфраструктури, що забезпечують експорт аграрної продукції., а також на будівництво об'єктів логістики, які необхідні для обслуговування транзиту вантажів територією України.

Отже, перспективи розвитку економіки України у 2013р., які зменшать її уразливість до процесів розбалансованості зовнішнього сектору, визначатимуться:

- привабливістю нашої економіки для іноземних інвесторів,
- зміною технологічної структури випуску національної економіки у напрямі збільшення частки продукції вітчизняного виробництва у структурі споживання на внутрішньому ринку через активізацію процесів імпортозаміщення;
- державною підтримкою структурних зрушень в економіці, зокрема кредитними, монетарними та фіскальними важелями;
- регулюванням надмірного попиту.

В якості основного рушія національної економіки слід розглядати внутрішній ринок на товари як споживчого, так і інвестиційного призначення, й саме

стимулювання цього попиту мало б складати головний зміст державної політики усунення уповільнення економічної динаміки та ділової активності в зону соціально-економічної депресії.

Використана література

1. IPress.ua.
2. Forbes.ua.

УДК 339.13

Ольга Дячун, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА МАКРОСЕРЕДОВИЩЕ ФІРМИ

Olha Diachun

CHARACTERISTICS OF FACTORS AFFECTING THE FIRM'S MACROENVIRONMENT

Вплив макросередовища на результати діяльності підприємства досить широкий. Тому для здійснення його аналізу потрібна значна інформація. Для проведення об'єктивного аналізу впливу зміни макросередовища на маркетингову діяльність фірми необхідно обґрунтувати склад його факторів по окремих групах.

Макросередовище впливає на діяльність фірми непрямо, проте його фактори позначаються на її результатах, хоча і не безпосередньо, і не негайно. Вона повинна відсліджувати їх і певним чином реагувати.

Чому треба проводити аналіз впливу зміни факторів макросередовища на результати маркетингової діяльності фірми (аналізувати ці питання за минулий період). По-перше, без цього аналізу не буде повним і повноцінним в цілому маркетинговий аналіз підприємства. По-друге, результати зазначеного аналізу послужать базою розробки заходів, які зможуть в певній мірі знівелювати негативний вплив зміни факторів макросередовища на результати маркетингової діяльності фірми. Наприклад, при очікуванні підвищення мита на експортовані товари з боку країн-імпортерів, яке може призвести до зменшення попиту на ці вироби, вітчизняні підприємства повинні бути готові до пошуку потенційних покупців, вивчення їхньої купівельної спроможності і т. п. По-третє, цей аналіз дозволить краще здійснювати прогнозування зміни факторів макросередовища фірми на майбутній період. І нарешті, він є вихідним пунктом проведення стратегічного аналізу макросередовища, його впливу на майбутню маркетингову діяльність фірми.

Потреба в проведенні аналізу впливу зміни макросередовища фірми на її маркетингову діяльність обумовлює і склад його завдань. До них можна віднести:

- виявлення зміни факторів макросередовища, які у звітному періоді вплинули на кінцеві показники підприємства;
- оцінювання впливу зміни різних факторів макросередовища на обсяги продажу товарів та інші показники, які пов'язані з ним;
- пошук можливостей пристосування фірми до негативних наслідків дії макросередовища у плановому періоді.

Вплив макросередовища на результати діяльності підприємства досить широкий. Тому для здійснення його аналізу потрібна значна інформація. До основних її джерел відносяться: